I denne Oversigt bør vistnok udelades Veiskatten, baade fordi en tilsvarende Udgift for Kjøbenhavns Veivæsen mangler, og fordi det nu er blevet vedtaget at overføre denne Udgift fra Staten til Communerne, men Procentforholdet vil derved kun meget lidet blive forandret. Desuden paahviler der Hartkornet (derunder tildeels ogsaa Kjøbstædernes) en Tiendebyrde, der, naar man med Bergsøes Statistik, 3die Bind Pag. 590, ansætter Værdien af en enkelt Tiende til 5 Skpr. Byg pr. Td. Hartkorn efter Gjennemsnit af Capitelstaxterne 1847—1866 for alle 3 Dele af det tiendeydende Hartkorn, giver 2,500,876 Rd. 24 ß aarlig, hvorimod kun kan opstilles for Kjøbstadindvaanerne et forholdsviis ringe Beløb af Præstepenge.

Endeligt kunde det jo være, at de ovenfor paapegede Forandringer i Kjøbstadindvaanernes personlige Rettigheder havde indvirket saa skadeligt paa Kjøbstædernes Vilkaar, at der burde tages Hensyn dertil, men heller ikke i denne Henseende stiller Forholdet sig uforbeelagtigt i Almindelighed betraglet, idet Kjøbstædernes Befolkning (udenfor Kjøbenhavn) i 1860 viste en Tilvæxt til 204,063 imod 1855 185,020 og den procentviis Forhøielse i dette Tidsrum var for Kjøbenhavn 8,1 pCt., for Kjøbstæderne udenfor Kjøbenhavn 10,3 imod Tilvæxten paa Landet 6 pCt. og Bygningsafgiften af Kjøbstæderne er i stadig Stigen fra 1857—58 252,916 Rd. 55 ß, til 1865—66 293,684 Rd. 70½ ß., ligesom Bygningsassurancesummerne ere stegne fra 30te September 1857: 74,408,800 Rd. til den 31te Marts 1866: 91,230,970 Rd. Derimod lader det sig ikke nægte, at Pengekrisen i Slutningen af 1857 rammede Kjøbstæderne haardt, og at Kjøbstadeiendomme i det Hele lide under et Tryk, der gjør det vanskeligt at omsætte dem med Sikkerhed og at skaffe Laan i dem; men Grunden hertil kan ikke søges i Beskatningsforholdene, hvad Statsskatterne angaaer. Aarsagerne maae nærmest ansees for at være forbigaaende, og efterhaanden ved Anstrengelser fra Kjøbstædernes Side at ville forsvinde eller formindskes, medens dog mulig enkelte Kjøbstæder ville have ondt ved at reise sig eller endogsaa blot at holde sig, fordi den større Frihed i Handels- og Næringsforholdene, forandrede Forbindelsesveie, og hvad enkelte Grændsekjøbstæder angaaer, den ulykkelige politiske Adskillelse fra Slesvig, leder Velstandskilderne i andre Retninger. Til Communalbeskatningen i Kjøbstæderne kan her ikke tages Hensyn; den stiller sig tildeels fra ældre Tid høist forskjellig i de forskjellige Kjøbstæder, dens Størrelse staaer ikke altid i et ligefrem Forhold til Indvaanernes Velstand i den enkelte Kjøbstad, og den større Communefrihed vil lette Kjøbstæderne at indrette deres Beskatningsforhold efter den Fremgang eller Tilbagegang, der maatte vise sig. At ogsaa Communalskatterne paa Landet ere stegne, maa her ikke lades ubemærket.

Grunden til at gjøre Forandringer med Hensyn til Bygningsafgiften maatte saaledes nærmest fremgaae af denne Beskatnings egen Natur. Der er i saa Henseende ved denne Skat en Omstændighed, som lader sig see fra to Sider. Bygningsafgiften stiger med Bygningernes Antal og Udvidelse eller Forbedring. I og for sig maa det betragtes som et Gode ved en Skat, at den staaer i et bestemt Forhold til Omstændigheder, der ere Forandringer underkastede, saaledes at den kan stige eller falde med disses Fremgang eller Tilbagegang. Tilvæxten i Skatteindtægten hidrører ikke fra et større Tryk paa den Enkelte, men fra, at der kommer flere Ydere til, og samtidig dermed kan den Enkelte, der indskrænker Omfanget af sine beskattede Gjenstande, hvortil der dog, hvad Kjøbstadbygninger angaaer, ikke er nogen ubetinget Frihed, ogsaa formindske sin Skattebyrde. Og Staten har i den stigende Skatteindtægt et Bidrag til at imødegaae de større Krav, som de samme Aarsager, nemlig stigende Befolkning og stigende Velstand, i Almindelighed ville fremkalde. Men sammenlignet med Hartkornsbeskatningen viser der sig her en Ulighed. Denne er imidlertid ikke principiel, thi ogsaa Hartkornet kan forøges og er blevet forøget; det fik saaledes et Paalæg ved Indførelsen af den nye Matricul (c. 8,000 Tdr. Hartkorn) og voxer ved Inddæmnings- og Udtørringsarbeider, medens det dog igjen noget formindskes ved Afgang til Landeveie, Jernbaner o. desl. Men i Virkeligheden er denne Forøgelse forholdsviis kun ringe, og det turde vel være, at